

N:o 7.

Af Herr Anders Bengtsson: Angående utsträckning till alla rikets delar af rättighet att idka boktryckerirörelse.

En hvar, som deråt egnar sin uppmärksamhet, skall utan tvifvel öfverraskas af den motsägelsen, att då vi i fråga om alla andra förvärfsgrenar hylla och tillämpa näringsfrihetens grundsats, vi i fråga om ett enda yrke, boktryckerinäringen, fasthålla vid monopolgrundsatsen, i det Tryckfrihetsförordningen förbehåller städerna rättigheten att uteslutande idka detta yrke. Om nu detta monopol endast medförde den orättvisan, att landsbygden derigenom beröfvades en näring, hvaraf mången bland dess invånare kunde hemta sin bergning, så kunde väl den ekonomiska förlust, som derigenom drabbade dessa, möjligen icke uppgå till så stora belopp; men monopolets menliga följder inskränka sig icke dertill: detta monopol beröfvar landsbygden ett af de kraftigaste medlen för dess framåtskridande i vett och välstånd. Det är ur denna synpunkt, som saken måste betraktas, och det är af denna anledning, som hvarje landsbygdens vän måste ifra för detta monopol's afskaffande.

Det har varit vår tid beskärft att till sitt fulla värde uppskatta betydelsen af lättade kommunikationer. Man har med skäl i dem funnit den kraftigaste häfstången för ett folks andliga och materiella lyftning. Detta gäller icke blott om kommunikationerna i vanlig mening, vägarne till lands och sjös; det gäller ock om de kommunikationer, som beredas oss genom tidningspressen, hvars makt och välgörande inflytande det icke torde falla någon in att förneka. Men i fråga om detta senare slag af förbindelser är det just som landsbygden är vanlottad. Den saknar visserligen icke dylik förbindelse med de större städerna genom de i dessa utgifna tidningarne; men den saknar på de flesta ställen, hvad som för landsbygden är vida viktigare, den förbindelse, som förenar de spridda delarne inom den större landtkommunen, och som allenast ortspresen

mäktar åstadkomma. Man må icke säga, att våra landsortsstäder kunna förse oss med den erforderliga lokalpressen; dessas lokala inflytande kan nemligen svårligen sträcka sig öfver häradet, och häradenas antal öfverstiger med 220 städernas, i det de förra äro 306, de senare 86.

Må man icke underskatta betydelsen af det inflytande, som en väl skött landsortspress kan utöfva! Den är nemligen det hardt när oundgängliga villkoret för en samverkan mellan de nu spridda delarne, denna samverkan, som är så alldeles nödvändig, om landsbygden skall gå framåt i upplysning, sedlighet och välstånd. Om alla goda och upplysta krafter inom ett härad förenade sig för åstadkommandet af gemensamt gagneliga företag, som främjade folkets andliga och materiella välgång, hvilken vacker bild skulle icke detta härad i en framtid förete! Men om en dylik storartad samverkan ännu på de flesta ställen väl länge torde låta vänta på sig, äfven om fördelen af en ortspress bereddtes häradet, så blefve, om också häradet stannade på den närvarande utvecklingsgraden, inflytandet af en dylik press ändå särdeles välgörande. Vi behöfva knappt påpeka, hvilken lättnad som skulle beredas de kommunala ärendenas skötande genom densamma, ej heller af hvilket oberäkneligt stort gagn den skulle blifva för ortens kommersiella lif, huruledes den äfven för embetsmännens verksamhet inom häradet skulle blifva af den största nytta. I sjelfva verket är pressen nödvändigare för landsbygden än för städerna, alldenstund ju mera spridda delarne äro, dess nödvändigare är det band, som förenar dem.

Denna fråga är icke ny. Redan vid den första riksdag, som hölls efter den nya riksdagsordningens införande, beslöto båda Kamrarne att utsträcka tryckningsrätten till alla delar af riket. Detta beslut vann icke Kongl. Maj:ts stadfästelse. Motionären har ej varit i tillfälle att erhålla kännedom om skälen för upphäfvandet af Riksdagens beslut. Han antager, att de hafva varit uteslutande af formel natur, men erkänner sin oförmåga att finna ett enda tillräckligt betydande att kullkasta ett beslut, som landets representanter ansett gagneligt för det samma. Hafva åter skälen varit af politisk natur, har regeringen fruktat för att från landsbygdens tryckerier skulle spridas samhällsupplösande och religionsfiendtliga läror, så kan det icke nekas, att om skäl funnits för denna fruktan, regeringen haft anledning att iakttaga den största varsamhet. Vi och alla, som känna landsbygden, veta dock, att denna fruktan varit grundlös. De, som predika förderfliga läror, komma ej från landsbygden, utan från städerna, och den som behöfver för sin verksamhet sky ljuset, finner lättare ett gömställe i staden än på landet. En sådan fruktan förutsätter en obekantskap med landsbygden, som man ej

kan antaga hos landets regering. Ingenstädes torde nemligen kärleken till medärfda skick och seder och motviljan mot det nya vara liffigare än just på landsbygden.

Från hvilken sida man än betraktar denna reform, talar ingenting emot, men allt för dess genomförande. Kan man väl tänka sig en större orimlighet än att i ett land, hvars invånare äro så kända för politisk sans, laglydnad och gudsfruktan, man skall förvägra $\frac{6}{7}$ af landets invånare den mest naturliga af alla förvärfsgrenar, för att uteslutande förbehålla den åt den återstående sjundedelen! Icke kan det vara följdriktigt handladt af dem, som ifrå för landets välgång, att man beröfvar det ett så kraftigt medel till dess framåtskridande i vett och välstånd.

Med anledning af hvad jag här ofvan anfört får jag härmed vördsammt föreslå,

att Riksdagen för sin del förnyar 1867 års beslut, att till alla delar af riket utsträcka rättigheten att trycka skrifter.

Om remiss till Konstitutions-Utskottet anhålles.

Stockholm den 24 Januari 1881.

Anders Bengtsson
från Jösse härad.
